

דרושים: שומרים להר הבית

בבית המקדש פעל משמר כבוד של הכהנים והלוויים.
האם גם לאחר החורבן קיימת המצווה להציב משמר
כבוד במקום המקדש?
תנאים טובים למתאימים:)

חוברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת תרומה

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לתרומות והקדשות, צרו קשר: info@jewishinsights.org

©

Published and Copyright 2023 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5783 - 2023

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

תוכן השיעור:

5.....הקדמה

בפרשת תרומה אנו קוראים על הציווי האלוקי לבניית המשכן וכליו, ושבסיום הבניה, תשרה עליו השכינה (מקור 1).

6.....א. שמירת המקדש

יש מצווה מיוחדת לשמור על בית המקדש, לא מפני פחד משודדים אלא משום כבוד. (מקור 2). משמר הכבוד איננו בשביל ה'בנין' הפיזי, אלא לכבוד השכינה השורה בו. לכן בחרו דווקא באנשים החשובים – הכהנים והלוויים – להיות השומרים. מכיון שהקדושה אינה בטלה, מסתבר שמשמר הכבוד בשביל השכינה אמור להמשיך גם לאחר החורבן! (קטע רשות. באם מצוות יראת המקדש שהיא רק מצוות עשה, קיימת גם לאחר החורבן (מקור 3), בוודאי שאת מצוות שמירת המקדש שהיא 'לא תעשה' ו'עשה', יש לקיים גם כיום).

10.....ב. האם עלינו לשמור על בית המקדש בימינו?

נשאלת השאלה: מדוע זה אף פעם לא נעשה?
נשיאי חב"ד גילו מעורבות משמעותית בחיזוק ארץ ישראל, ובכל זאת הם לא השתדלו לממש את מצוות 'שמירת המקדש'. מדוע?
יתירה מזו: גם אם יש סברה שהמצווה אינה קיימת לאחר החורבן, הרי כאשר המשיח יבוא ובית המקדש ירד מיד מן השמים המצווה תשוב להיות מעשית. ואם כן, רק לשם כך כדאי להכין שומרים כבר עכשיו.

12.....ג. פיקוח נפש דוחה שמירה

מכיוון שהר הבית הוא נושא רגיש מאוד, צעד שכזה הוא בגדר של 'פיקוח נפש' שדוחה את כל התורה. אפילו היום, כאשר הר הבית נתון תחת שליטת בני ישראל, ויש הסכמי שלום, זה לא מנטרל את האיום מקיצוניים שפועלים באופן עצמאי. ולכן, במשך כל הדורות עד היום, לא קיימו את מצוות שמירת המקדש.

13.....ד. שמירת המקדש ברוחניות

בניית המשכן ברוחניות היא - שכל אדם יהפוך את חדרו ואת ביתו למשכן לה', בכך שהוא לומד שם תורה ומקיים מצוות.
גם מצוות 'שמירת המקדש' קיימת בצורה רוחנית. כאשר ילד מייקר את ספרי הקודש שלו ומכבדם – הוא מקיים את מצות 'שמירת המקדש'. כאשר אדם מכבד את החלק הקדוש בחיים ואת חפצי הקדושה שלו, יותר מאשר את דברי החולין שלו, הוא מקיים את מצות שמירת המקדש ברוחניות.

פתיחה

נכון שבית המקדש נחרב לפני אלפי שנים ועדיין לא נבנה מחדש, אך חלק מהמצוות שנאמרו לגביו קיימות גם כיום. באם כן, מדוע איננו שומרים על מקום המקדש?
שיחה מרתקת על היסטוריה יהודית ועל התנאים שלא מאפשרים לנו לקיים מצוות מסוימות.

השיעור לפרשת תרומה

משיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר ה'תש"נ.
תרגום מאידית.
תורת מנחם ה'תש"נ, כרך ג', עמוד 85 ואילך

הקדמה

בפרשת תרומה אנו קוראים על הציווי האלוקי לבניית המשכן וכליו.

מקור 1 חומש שמות, פרק כ"ה פסוקים א'-ג', ח'

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבֹו תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי. וְזֹאת תְּרוּמָהּ אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתָם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת.

לתלמיד
עמ' 3

בסיום בניית המשכן לפי כל ההוראות – תשרה השכינה על המשכן.

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם.

חשוב לציין שהשראת השכינה במשכן לא הייתה נצחית. המקום שבו עמד המשכן לא התקדש, ולאחר שהמשכן פורק ונדד למקומו החדש, חזר המקום הקודם למצב החולין שבו היה. לא כן בבת המקדש שבירושלים, שם היה גילוי שכינה נעלה יותר, וקדושת המקום נשארה גם לאחר שחרבו. עליהם חל הכלל: "אף-על-פי ששוממים, בקדושתם הם עומדים" (רמב"ם, הלכות בית הבחירה פרק ו' הלכה ט"ז).

מכיון שקדושת בית המקדש נותרה כשהייתה גם לאחר החורבן, ישנם כמה וכמה דינים שנוהגים במקום המקדש עד היום. למשל: איסור העלייה למקום המקדש, וזאת משום שכולנו טמאי מתים.

בשיחה שלפנינו נלמד על אחת המצוות שהיו קיימות בזמן בית המקדש, ונדון האם מצווה זו חלה גם כיום.

א. שמירת המקדש

מצוות שמירת המקדש היא מצוות עשה מתרי"ג המצוות, לפיה על הלוויים והכוהנים לשמור על מקום המקדש. השמירה מתבצעת על ידי הכוהנים והלוויים בעשרים וארבעה מקומות מסביב לבית המקדש.

שמירה של כבוד

מקור 2 משנה תורה, הלכות בית הבחירה, פרק ח' הלכות א'-ג'

שְׁמִירַת הַמִּקְדָּשׁ מְצֻוֶה עָשָׂה. וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין שֶׁשׁ פֶּחַד מְאוֹיְבִים וְלֹא מְלֻסְטִים. שְׂאִין שְׁמִירְתוֹ אֲלֵא כְבוֹד לוֹ. אֵינּוּ דוֹמָה פְּלִטְרִין שֵׁישׁ עָלָיו שׁוֹמְרִין לְפִלְטְרִין שְׂאִין עָלָיו שׁוֹמְרִין.

לתלמיד
עמ' 4

וְשְׁמִירָה זוֹ מְצֻוֶהתָּה פֶּל הַלֵּילָה. וְהַשׁוֹמְרִים הֵם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח, ב) "וְאֵתָהּ וּבְנֵיהָ אֶתְךָ לְפָנַי אֶהְלֵה עֲדָת". כְּלוֹמַר אַתֶּם תִּהְיוּ שׁוֹמְרִים לוֹ...

וְאִם בְּטָלוּ שְׁמִירָה עָבְרוּ בְּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח, ה) "וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקִּדְשׁ". וְלִשׁוֹן שְׁמִירָה אֲזַהְרָה הִיא, הֵא לְמַדְתָּ שְׁשִׁמִּירְתוֹ מְצֻוֶהתָּה עָשָׂה. וּבְטוֹל שְׁמִירְתוֹ מְצֻוֶהתָּה לֹא תַעֲשֶׂה.

סיבת השמירה: כבוד המקדש. **זהות השומרים:** הכוהנים והלוויים. **סוג המצווה:** מצוות עשה ומצוות לא תעשה.

הסבר: השמירה לשם כבוד לא הייתה שמירה כפי שהאדם הממוצע מצייר זאת בראשו, עם פטרול או עם חימוש וכדומה. שמירת המקדש התבצעה באופן הבא: כוהנים ולוויים עם מדים מיוחדים היו ממוקמים בעשרים וארבע נקודות מסביב למקדש, ותפקידם היה עצם הימצאותם שם – הם 'שמרו' על המקדש והראו שזוהי מקום קדוש ומכובד.

[להבדיל, אפשר להשוות זאת למשמר הכבוד של מלכת אנגליה. שומרי המלכה אינם 'שומרים' ומגנים על אף אחד במונח הפשוט של 'שמירה'. אך עצם הימצאותם שם מכבדת את המלכה.]

<< הרבי

על פי דברי הרמב"ם הנזכרים לעיל ששמירת המקדש אינה מפני "פחד מאויבים ולא מלסטים", אלא בשביל כבוד המקדש - מתעוררת תמיהה גדולה: כבוד המקדש הוא לא בגלל בנין המקדש עצמו, אלא בגלל השכינה השורה במקדש.

לתלמיד
עמ' 4

שומרים מכובדים

ועל פי זה מובן, מדוע השומרים הינם דווקא כוהנים ולויים, המובחרים והחשובים שבעם, כי לכאורה אינו מובן: מדוע מבטלים את משרתי ה' מתפקידם בעבודת המקדש על ידי מְנוּזִים לשומרים (עבודה טפלה לכאורה), היו יכולים לקבוע שהשמירה תהיה על ידי ישראלים ופשוטי העם? אלא מכיון שהשמירה נוגעת בכבוד ה', הרי זה נפעל דווקא על ידי מובחרי וחשובי העם.

מכיון שה'כבוד' המופגן על ידי השמירה אינו עבור הבנין עצמו אלא עבור השכינה ששורה בו, לכן מן הראוי להפגין כבוד זה על ידי מובחרי וחשובי העם.

קדושת המקדש אינה בטלה

בנוגע לשכינה כותב הרמב"ם לפני זה¹ ש"קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר² והשימותי את מקדשיכם ואמרו חכמים³ אף על פי ששוממין בקדושתן הן עומדים".

לתלמיד
עמ' 4

לתלמיד
עמ' 5

על פי זה יוצא לכאורה, שהמצוה של שמירת המקדש (שאינה בגלל פחד מאויבים וליסטים, אלא בגלל כבוד המקדש, כבוד השכינה ששורה שם) היא בכל הזמנים⁴, גם בזמן הזה⁵, לאחר חורבן הבית, מכיון שגם לאחר "ששוממין בקדושתן הן עומדים", מפני השכינה שאינה בטילה.

יראת המקדש בימינו - קטע רשות

כאשר בית המקדש היה קיים, היו הלכות שהכתיבו לבני ישראל כיצד ראוי להתנהג בו ובסביבתו. היו מקומות שאליהם היה מותר לכולם להיכנס, ומקומות – שליהודי שהיה טמא (משום שהיה נוכח בלוויה וכדומה) – אסור היה להיכנס. כמו כן, היה אסור לשבת בחלקים מסוימים, ובמהלך השעות שם היה צריך להתנהג בצורה מכובדת.

בהלכה שלפנינו מחדש הרמב"ם, שכל ההלכות הללו קיימות גם עתה – לאחר חורבן בית המקדש.

מקור 3 משנה תורה, הלכות בית הבחירה, פרק ז' הלכה ז'

אף על פי שהמקדש היום חרב בעוונותינו, חָיב אָדָם בְּמוֹרָאוֹ כְּמוֹ שְׁהָיָה נוֹהֵג בוֹ בְּבִנְיָנוֹ. לֹא יִכְנֹס אֶלָּא לְמָקוֹם שְׁמֵתָר לְהִכְנֹס לְשָׁם, וְלֹא יֵשֵׁב בְּעֶזְרָה, וְלֹא יִקַּל רֹאשׁוֹ כְּנֹגֵד שְׁעַר הַמְּזֻרָח שְׁנֶאֱמַר (ויקרא יט, ל; כו, ב) "אֵת שְׁבִתֵּי תִשְׁמְרוּ וּמְקַדְּשֵׁי תִירְאוּ". מֵה שְׁמִירַת שְׁבִת לְעוֹלָם אֵף מוֹרָא מְקַדְּשׁ לְעוֹלָם שְׁאֵף עַל פִּי שְׁחָרַב בְּקִדְּשָׁתוֹ עוֹמֵד.

לתלמיד
עמ' 5

(5) ולהעיר מלשון הרמב"ם בפיה"מ ריש מס' תמיד: וכן היו שומרים המשכן במדבר ובימי שלמה ועד לעולמי עד. וראה ספר משכנות לאביר יעקב (דלקמן בפנים) ס"א ואילך.

(1) הלכות בית הבחירה פ"ו הט"ז.
(2) בחוקותי כו, לא.
(3) מגילה כח, א – במשנה.
(4) רמב"ם שם הט"ו.

הרמב"ם לומד זאת מפסוק שמשווה בין שמירת שבת ליראת המקדש. כשם ששבת קיימת לעולם, כך גם מורא המקדש.

ואכן, עד היום, בפתח הר הבית יש שלט שהוצב על ידי הרבנות הראשית לישראל, שעל פי הלכה אסור להיכנס לשם, וזאת משום שלטמאי מתים – שזה כולנו – אסור להיכנס למקום המקדש, ואיסור זה קיים גם כיום.

בית המקדש אכן לא כולל את כל הר הבית אלא רק חלק ממנו ובחלקים האחרים אכן אין איסור לבקר, אך מכיון שאין לנו ידיעה מדויקת היכן בהר הבית היה ממוקם בית המקדש – איסור העלייה קיים בכל הר הבית).

<< הרבי

ועל דרך - ובמכל שכן וקל וחומר - ממה שכתב הרמב"ם⁶ בקשר למצות יראת המקדש. ואם כן הוא במצות יראת המקדש, שהיא רק מצות עשה, במכל שכן וקל וחומר שכן הוא בנוגע למצות שמירת המקדש שהיא מצות עשה ומצות לא תעשה.

זחלמיד
עמ' 5

תרי"ג מצוות התורה חלוקות לשני סוגים: 'מצוות עשה' ו'מצוות לא תעשה'. 'מצוות עשה' הן המצוות המעשיות, כגון, הנחת תפילין, ישיבה בסוכה וכדומה. 'מצוות לא תעשה' הן המצוות השליליות, כגון, איסור אכילת טריפה, האיסור לגנוב וכן הלאה.

ישנן מצוות הכתובות בתורה באופן כפול – הן 'עשה' והן 'לא תעשה'. למשל, מצוות שמירת המקדש היא גם מצווה חיובית – לשמור, וגם שלילית – שלא יהיה מצב שבית המקדש אינו נתון תחת שמירה.

את הנקודה הזו מדגיש הרבי בקטע הקודם: אם את מצוות יראת המקדש שהיא מצוות עשה, אנו מקיימים גם כיום, על אחת כמה וכמה שאת מצוות שמירת המקדש שהיא מצווה כפולה – הן 'עשה' והן 'לא תעשה', יש לקיים גם כיום.

סיום קטע רשות

הרב גלבשטיין - שומר המקדש

וכמבואר כל זה בארוכה בספר משכנות לאביר יעקב⁷, שמביא ריבוי סברות וטעמים שמצות שמירת המקדש היא גם בזמן הזה, ומחבר הספר מסיק כך למסקנה, ועד שהוא בעצמו השתדל שתקויים מצוה זו כידוע.

זחלמיד
עמ' 5

בשנת תרכ"ט – 1869, התעוררה סוגיית שמירת המקדש כשאלה מעשית, בזכות הגעתו של הרב הלל משה מעשיל גלבשטיין לירושלים.

הרב גלבשטיין נולד בביאליסטוק, ולמד אצל האדמו"ר רבי מנחם מענדל מורגנשטרן – ה"שרף מקוצק", ואצל ממשיכו, רבי יצחק מאיר אלטר, בעל "חידושי הרי"ם". לאחר מכן נסע לליובאוויטש, על מנת ללמוד חסידות אצל האדמו"ר השלישי של חסידות חב"ד – ה"צמח צדק". לאחר פטירת רבותיו עלה לארץ והוא בן 34.

עם בואו לירושלים החל לעורר את בני היישוב אודות חידוש מצות שמירת המקדש. בחזונו ראה משמרות לויים עומדות בשערי הר הבית, ומעמדות ומשמרות של כוהנים, לויים וישראלים שלומדים את הלכות הקודשים בסמיכות למקום המקדש. על אף התלהבותו ותוכניתו המפורטת, בני היישוב בירושלים לא התלהבו מהתוכנית הנועזת.

אך התלהבותו של הרב גלבשטיין לא הצטננה בירושלים, ואת ארבעים שנות חייו בעיר הקדיש לביאורים והסברים לתוכניתו שבה ראה שלב הכרחי בדרך אל הגאולה.

בספרו 'משכנות לאביר יעקב' מציג הרב גלבשטיין את עמדתו בחריפות, בבקאות ובפלפול, ומגייס למען הרעיון את סוגיות הש"ס ואת שיטות ה'ראשונים'. הוא הגדיל לעשות, ושלח מכתבים בעניין זה לרבנים ולאדמו"רים בארץ ישראל ובחוץ לארץ.

בקיץ שנת תרל"ה – 1875, ערך השר משה מונטיפיורי את מסעו השביעי בארץ ישראל, והרב גלבשטיין ניצל הזדמנות זו והעביר לשר איגרת הנושאת את הצעתו לשר – רכישה או שכירות של מבנים הסמוכים להר הבית, וביחוד על יד הכותל המערבי, למען הצבת משמרות קודש מסביב להר הבית:

"זיכני השם יתברך לחדש לתקן תיקון גדול בישראל, לבנות חרבות עולם ושממות ראשונים יקוממו – היינו אשר נמצא בתורה מצווה בזמן שבית המקדש קיים היו עומדים סביב בית המקדש כהנים ולוים כל הלילות תמיד לא יחשו... וזיכני השם יתברך לחדש כי מצווה זו נוהג גם עכשיו בזמן שבית המקדש חרוב, אף על פי כן קדושת בית המקדש לא בטלה – וצריך שיעמדו סביב בית המקדש סביב הר הבית בבתים סמוך לכותל המערבי אצל השערים ופינות, צריך שיעמדו שם תמיד כהנים ולוים מפני כבוד בית המקדש.

וגם ישראל יראים ותלמידי חכמים שיתפללו תמיד שם בעד כל ישראל. וכאשר יסכימו לזה חכמי ישראל אז יהי צריך לקנות או לשכור בתים וחצרים סמוך לבית המקדש סביב הר הבית ממש... ויאמין לי כבוד הרב השר הצדיק... כי אילו היה נגלה לפניו גודל המצווה הזו היה פורח באויר מרוב השמחה שיזכה למצווה זו שיצמח מזה ישועת על ישראל בעז"ה".

הרב גלבשטיין המשיך ועמל על תוכנית לרכישת שלוש חצרות בשכונת המוגרבים הסמוכה לכותל המערבי, על מנת לערוך בכל יום שלושה מנייני תפילות של תלמידי חכמים בשלושה נוסחים – אשכנזי, ספרדי ואר"י.

בשנת תרמ"ח – 1888, גייס לשם כך 270 נפוליון זהב בעזרתו של ר' מענדל ראנד, על אף חוסר תמיכתם של רבני ירושלים ושל מוסדות היישוב. ברגע האחרון התחרטו בעלי החצרות וחזרו בהם מן המכירה, עד שהברון רוטשילד הפעיל את קשריו עם הממשל התורכי שקיבל את הסכמת הערבים למכירה. לבסוף, נמנעה הקנייה כאשר ראשי עדת הספרדים ביקשו מהברון רוטשילד להימנע מצעדים שירעו את יחס הערבים אליהם. כך, על אף מאמצים של שנים, לא הצליח הרב גלבשטיין להוציא לפועל את תוכניתו המעשית להציב משמרות בשערי הר הבית או בסמוך לו.

ב. האם עלינו לשמור על בית המקדש בימינו?

<< הרבי

בכל הדורות לאחר החורבן לא הציבו שומרים

על פי זה נשאלת השאלה: מדוע לא מצינו במשך כל הדורות, לאחרי החורבן, השתדלות של גדולי ישראל ובני ישראל בכלל, לקיים (על ידי כהנים ולויים⁸) את המצוה של שמירת המקדש (במקום המותר בזמן הזה כשכולנו טמאי מתים) על כל פנים בזמנים מסוגלים⁹.

לתלמיד
עמ' 6

שמירת המקדש יכלה להתבצע גם לאחר החורבן. במקום מסוים בסמיכות להר הבית יכלו לסדר שאנשים ילמדו או יתפללו, או אפילו רק ישבו שם, במטרה לקיים את המצווה, ולהראות כבוד להר הבית. ועל זה נשאלת השאלה, מדוע זה אף פעם לא נעשה?

לא מצינו זאת בדורות הסמוכים לזמן החורבן, כשכמה וכמה מישראל עדיין המשיכו לעלות לרגל, ולא בדורות שלאחרי זה, אפילו על ידי גדולי ישראל (וכהנים ולויים) שחיו בארץ ישראל, בירושלים עיר הקודש, בסמיכות להר הבית (ליד כותל המערבי וכיוצא בזה).

נשיאי חב"ד גילו מעורבות ותמיכה חזקה בארץ ישראל

הקושיה מתחזקת יותר בנוגע לרבותינו נשיאינו: למרות השתדלותם הגדולה ועד למסירות נפש בהתחזקות וישוב ארץ ישראל, על ידי הצדקות של "כולל חב"ד" וכיוצא בזה, וכידוע ומפורסם ריבוי אגרות הקודש מאדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו בנוגע לחשיבות חיזוק צדקת ארץ ישראל (עד שמי שאין ביכולתו מצד עצמו ליתן עבור זה עליו ללוות ולשלם אחר כך וכיוצא בזה) - לא מצינו אצלם השתדלות בענין קיום מצות שמירת המקדש.

לתלמיד
עמ' 6

לכאורה, שבזמן הזה (שאין עבודה במקדש) צ"ל השמירה הן ביום והן בלילה (ראה בארוכה ספר משכנות שם ס"ו). - ולהעיר מישע"י (סב, ו): "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו". וראה ספר משכנות שם ס"ו. סי"ג.

8) ובפרט לפי הדיעות ששמירת המקדש אינה עבודה ומותרת בזה (ראה בארוכה ספר משכנות שם ס"ג. וש"ג).

9) וע"פ המבואר לעיל לקו"ש ח"ג שם שלדעת הרמב"ם מצות שמירה היא דוקא בלילה כי כבוד הבית ביום נעשה ע"י העבודה במקדש - מובן

עליית החסידים לארץ הקודש

בשנת תקל"ז – 1777, יצאה שיירה גדולה של חסידים מרוסיה ומאוקראינה ועלתה לארץ ישראל. השיירה הונהגה על רבי מנחם מנדל מוויטבסק ורבי אברהם מקאליסק – תלמידי המגיד ממזריטש, ומנתה כשלוש מאות איש שהיוו כחמישה אחוזים מכלל היהודים בארץ ישראל באותו הזמן.

על מנת לאפשר את פרנסתם של העולים, הוקמה ברוסיה הלבנה 'קופת מעות ארץ הקודש'. החסידים שנותרו בגולה התחייבו לתרום מכספם לקופה שתפרנס את החסידים בארץ הקודש. הקופה נוהלה בידי אדמו"ר הזקן שהיה נשיא הקופה באירופה.

אדמו"ר הזקן השקיע עמל רב באיסוף כספים עבור הקופה, וכתב אגרות רבות בהן עודד את החסידים ברוסיה ובמדינות הסמוכות ומפציר בהם להתאמן ולתרום לקופה, גם בזמנים שהיו קשים להם עצמם.

בנוסף, אדמו"רי חב"ד שלחו משלחות נוספות של חסידים לייסד בארץ הקודש קהילות, בתי כנסת ואף ישיבה, כל זאת בשנים שהארץ הייתה תחת שלטון זר.

נוכחים אנו לראות, שארץ ישראל עמדה בראש מעייניהם של אדמו"רי חב"ד, והם התעסקו בזה בצורה פעילה. מדוע, אם כן, לא השתדלו לממש את המצוות החשובה של 'שמירת המקדש'?

הכנה לימות המשיח

הקושיה מתחזקת יותר, ובפרט בדורנו זה:

לתלמיד
עמ' 7

כיון ש"אחכה¹⁰ לו בכל יום שיבוא", וכפסק דין הרמב"ם¹¹ שישראל עושין תשובה - ותשובה יכולה להיות בשעה אחת וברגע אחד¹² - "ומיד הן נגאלין", ואז יהיה מיד בנין בית המקדש השלישי, שהוא בנין בידי שמים, בנוי ועומד למעלה¹³, ויכול לירד למטה בכל רגע, הרי צריכים שם שומרים מוכנים מראש, לקיים את מצות שמירת המקדש מיד כאשר הוא ירד למטה (אפילו אם נאמר שבזמן הזה אין מחויבים במצוה זו¹⁴) ולא יצטרכו אחר כך לחפש שומר.

ועל אחת כמה וכמה בדורנו זה, שעל פי הסימנים בחז"ל שזהו הדור של עקבתא דמשיחא - הדור האחרון בגלות והנה בא משיח, הדור הראשון של הגאולה - היו צריכים לדאוג עוד יותר שיהיו שם שומרים כאשר בית המקדש ירד למטה.

גם אם ישנה סברה שמצות 'שמירת המקדש' אינה קיימת לאחר חורבן בית המקדש, הרי גם לפיה, כאשר המשיח יבוא ויבנה את בית המקדש מחדש – המצווה תשוב להיות מעשית. ומכיון שמשיח יכול לבוא בכל רגע, ובית המקדש ירד מן השמים מיד, אם כן, יצטרכו שומרים עבור המקדש. רק לשם כך כדאי להכין שומרים כבר עכשיו, כדי שיוכלו לקיים את המצווה מיד בביאת המשיח.

(10) ויתירה מזה - כמבואר בספר משכנות שם סמ"ט. שכיון שככל רגע יש במציאות אפשריות שיבנה המקדש, הדעת נותנת דבכל שעה יש חיוב המצוה על הכהנים שיעמדו לשמור אפילו כל זמן שלא נבנה, שהרי ראוי שבאותו הרגע יבנה בידי שמים, וזה נקרא ראוי בכל רגע, משה לא נפקע המצוה כלל מהכהנים ככל רגע כו', עיי"ש.

(10) נוסח "אני מאמין". וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394 ואילך.

(11) ה"ל תשובה פ"ז ה"ה.

(12) ראה זח"א קכט, סע"א ואילך.

(13) ראה רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ר"ה ל, סע"א. תוס' שבועות טו, ריש

ע"ב. ועוד. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418.

ג. פיקוח נפש דוחה שמירה

<< הרבי

לתלמיד
עמ' 8

ויש לומר הביאור בזה: לאחרי חורבן בית המקדש כאשר בני ישראל הוגלו לגלות תחת שעבוד מלכויות הגויים - הרי מצות שמירת המקדש קשורה עם סכנת נפשות, ופיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, כולל המצוה של שמירת המקדש. וכיון שנדחה, נדחה (גם) בזמן שאין זה פיקוח נפש ממש).

ויתירה מזו: הסכנה בפועל מאומות העולם היא במשך כל זמן הגלות - לא רק בזמן החורבן ובדורות בגלות כאשר ארץ ישראל היתה תחת ממשלת צוררי יהודים רחמנא ליצלו, אלא אפילו כאשר שלטה שם מלכות של חסד, ואפילו כאשר יד ישראל תקיפה, ועושים הסכם שלום עם הגויים - הרי כל זמן שנמצאים בגלות, נמצאים תחת שעבוד מלכויות של אומות העולם (עד ביאת המשיח כאשר יתבטל שעבוד מלכויות). נוסף על זה - שאפילו אם זוהי מלכות של חסד אמיתית והסכם שלום אמיתי, הרי זה בנוגע לכללות העם, ואי אפשר לדעת בוודאות מה יעשו יחידים, רחמנא ליצלו.

ומשום טעם פיקוח נפש (אפילו ספק פיקוח נפש), הדוחה כל התורה כולה, לא קיימו במשך הדורות בגלות את מצות שמירת המקדש¹⁵ (אפילו לפי הסברה הנזכרת לעיל שהמצוה שייכת גם בזמן הזה)¹⁶, על ידי הצבת שומר (שומרים) מפני כבוד המקדש¹⁷.

ההסבר פשוט. ידוע שפיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה. כפי שאנו רואים כיום, הר הבית הוא נושא רגיש מאוד שמלהיט מיליונים בכל העולם. כאשר הר הבית היה תחת שליטת ממשלות צוררי ישראל, שמצרות את צעדי היהודים ופוגעות בהם, בוודאי שצעד כזה של 'שמירה' יהודית על הר הבית, הוא בגדר של 'פיקוח נפש'.

אפילו כיום, כאשר הר הבית נתון תחת שליטת ממשלת ישראל, ונערכו הסכמי שלום עם מצרים וירדן וכדומה, זה עדיין לא מנטרל את האיום מאנשים פרטיים - שונאי ישראל שירצו לעשות מעשי טרור כתוצאה מכך.

ולכן, במשך כל הדורות, עד היום, לא פעלו גדולי ישראל בנוגע לקיום מצווה חשובה זו של שמירת המקדש.

15) ועצ"ע קצת בנוגע להנהגת רבותינו נשיאינו, שמסרו נפשם על חיזוק ארץ ישראל - ומי"מ לא השתדלו - באופן של הידור מצוה - לקיים מצות שמירת המקדש (או עכ"פ זכר למצוה זו), עכ"פ בזמנים מסוגלים, ובאופן שלא יהי' בזה (כ"ס) סכנה (בעת שכמה מישראל ילכו ביחד בשבת וי"ט להתפלל בכותל המערבי וכי"ב), או בזמנים שלא הי' בזה סכנה.
16) ולהעיר ממ"ש בספר משכנות שם ח"ב (יד, סע"ב) בביאור הטעם שלא מצינו שגדולי ישראל ישתדלו בקיום מצוה זו - כי אין הדבר בידינו לקיים עד שנקבל רשות מהממשלה, ולכן אין לומר כאן ש"לא ראינו ראי"

לכ"ע, דמה שלא ראינו מעולם לשמור המקדש אפשר דלא ניתן רשות מהממשלה.
17) ואין לומר שיעשו השמירה בחשאי (באופן שלא יהי' בזה סכנה) - כי עיקר ענין השמירה לכבוד המקדש הוא בגלוי ובפרסום דווקא, כנ"ל בפנים.

ד. שמירת המקדש ברוחניות

<< הרבי

לתלמיד
עמ' 9

במה דברים אמורים, כל השקלא וטריא [=המשא ומתן] האמורה - הרי זה בנוגע למצות שמירת המקדש בגשמיות (ובזה עצמו - הרי זה בנוגע לשקלא וטריא ולא בנוגע להלכה בפועל, כמובן ופשוט, על פי הנהגת גדולי ישראל ורבותינו נשיאינו שלא קיימו את המצוה בפועל); אבל בנוגע לבית המקדש ברוחניות - הרי מובן בפשטות, שענין השמירה בעבודה רוחנית שייך בכל הזמן ובכל המקומות.

ידועים דברי חז"ל¹⁸ על הפסוק¹⁹ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל, וכמדובר כמה וכמה פעמים, שכל יהודי, אנשים, נשים וטף, צריך לעשות מביתו, חדרו, רכושו וכו' משכן ומקדש להקב"ה, בית תורה, תפלה וצדקה. כולל - על ידי זה שילד קובע מקום קבוע בחדרו לחומש, סידור, קופת צדקה [וכותב "לה' הארץ ומלואה" קודם ולפני שמו הפרטי], וכיוצא בזה.

ובכללות - שכל הפרטים בחיי יהודי, צריכים להיות חדורים עם קדושה ואלקות, כיון ש"אני נבראתי לשמש את קוני", וכך הוא עושה מכל הענינים משכן ומקדש לה'.

ובזה נוספת העבודה הרוחנית של שמירת המקדש מפני כבוד המקדש, כבוד השכינה - שספרי הקודש שלו וכל עניני קדושה (המשכן והמקדש הרוחני בחייו הפרטיים שלו) צריך הוא "לשמור" - עליו לייקרם במיוחד (יותר מדברי החולין שלו, אפילו "מעשיך" שהנם לשם שמים ו"דרכיך" שהם "דעהו", אבל בכל זאת הרי הם "מעשיך" ו"דרכיך").

כל מצוות בית המקדש קיימות ברוחניות גם לאחר חורבן בית המקדש. למשל, את מצות הקרבנות אנו מקיימים לאחר החורבן באמצעות תפילה.

גם למצוות בניית המשכן והמקדש יש משמעות רוחנית בימינו: על כל אדם להפוך את חדרו ואת ביתו למקום קדוש. כאשר אדם מזמין לביתו אורחים לסעודת שבת או ללימוד משותף, הוא הופך את ביתו למשכן "מעט" שבו הקב"ה שוכן. כאשר ילד מקדיש מקום מיוחד בחדרו - מדף מסוים, פינה מסוימת - שבו הוא מניח את הסידור והחומש שלו ואת קופת הצדקה, הוא הופך את חדרו למשכן קטן.

הרבי מחדש בשיחה זו, שגם מצות 'שמירת המקדש' משום כבוד - קיימת בצורה רוחנית. כאשר הילד מייקר את ספרי הקודש שלו ומכבדם - הוא מקיים את מצות 'שמירת המקדש'.

לכל אחד מאיתנו יש דברים גשמיים ורוחניים; בית, מכונית, רהיטים - וגם זוג תפילין, טלית וספר קדוש. את מה מהם אנו מכבדים יותר? זה תלוי ביחס שאנו מעניקים לאותם חפצים.

(19) תרומה כה, ח.

(18) ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. אלשיך עה"פ תרומה כה, ח. של"ה סט, א. רא, א. ועוד.

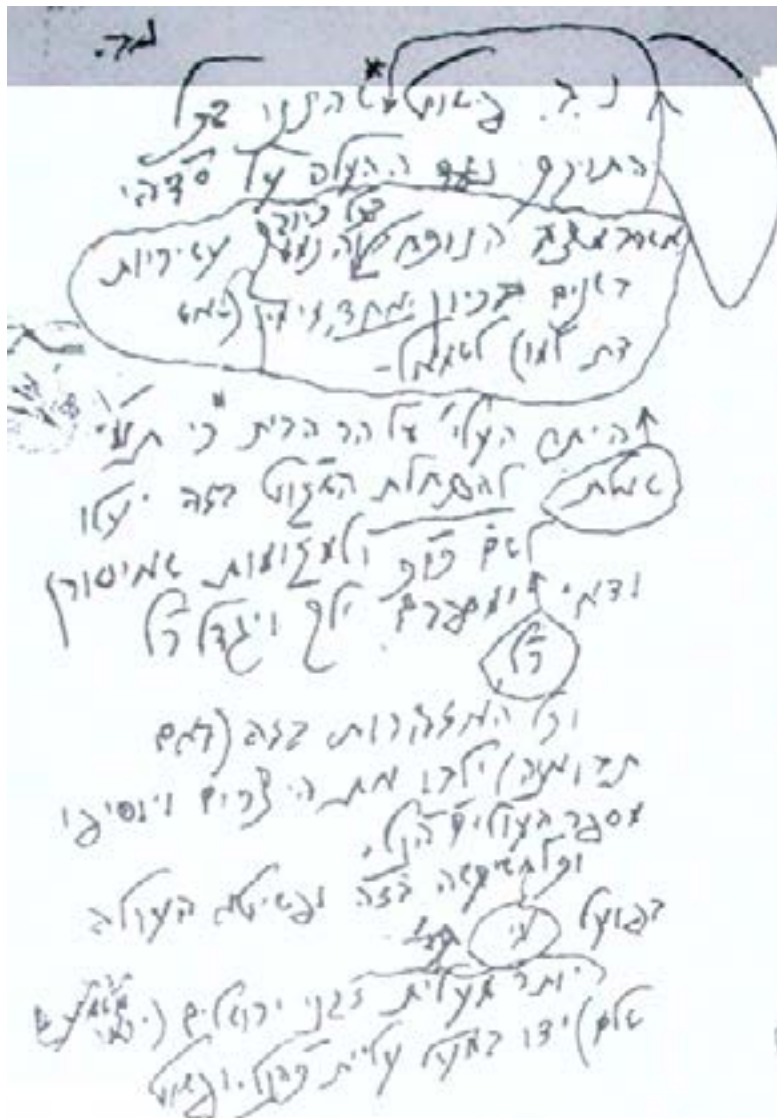
אם אנו שולחים את המכוננית לשטיפה כל שבוע, קונים את הפלאפון החדש ביותר ותמיד דואגים שהילד לא יעלה עם נעליים על הספה – זה אומר שאנו מכבדים את החפצים הללו. הם חשובים לנו.

אם כאשר אנו קונים תפילין לילד, אנו מנסים להשיג את התפילין המהודרות, גם כשזה עולה יותר, וכאשר אנו קונים אתרוג – אנחנו לא מבקשים מהרב או המוכר שישלח לנו משהו.. אלא באים לחנות ומשקיעים זמן יקר וסכום יפה כדי לבחור אתרוג יפה וכן הלאה – זה מראה שאנו מכבדים את חפצי הקודש. הם חשובים לנו.

כאשר אנו מכבדים את החלק הקדוש בחיינו ואת חפצי הקדושה בביתנו, יותר מאשר את דברי החולין שלנו, אנו מקיימים את מצות שמירת המקדש ברובד הרוחני שלה.

משיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר ה'תש"נ.
נתרגום מאידית.
תורת מנחם ה'תש"נ, כרך ג', עמוד 85 ואילך

להרחבת העניין, במקרה של שאלות ממשותפתי השיעור, מצו"ב כתי"ק של הרבי, בקשר לעליה להר הבית.

לתלמיד
עמ' 10

נ.ב. פשוט אשר במצב הנוכחי בכל כיו"ב הנמשך עשיריות בשנים בכיון אחד, מימין (- אש דת למו) לשמאל - שהנני בכל התוקף נגד ההעל[א]ה על סדה"י [=סדר היום] שאלת היתר העליה על הר הבית כי תומ"י [=תיכף ומיד] להתחלת השקו"ט [=השקלא וטריא] בזה יעלו לשם כו"כ [=כמה וכמה] ולמקומות שאיסורן ודאי ר"ל [=רחמנא ליצלן] ומספרם ילך ויגדל ר"ל וכל האזהרות בזה (באם תבואנה) ילבו את היצרים ויוסיפו מספר העולים הנ"ל. וכל מי שיעשה בזה ופשיטא העולה בפועל יותר מעלית זקני ירושלים (תרתי משמע יראה שלם) ידו במעל עליית כהנ"ל. ופשוט